

YÜCE DİVAN

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı: 1982/1

Karar günü : 16.3.1982

KARŞIOY YAZISI

Karara ve gerekçelerine, genel olarak, katılıyorum. Kâvilmadığım bazı kısımları ile ek ve değişik gerekçelerimi, çok kısa ve özet olarak, belirteceğim:

I- A) Kararda I ve II numaralar altında gösterilen suçlar; birbirinden ayrı ve müstakil suçlar olmakla beraber I inci kısımdaki hurda demirlerin ithaline imkân kalmayınca II inci kısımdaki demir ithali ve rüşvet anlaşması yapılması, olgulara uygun değildir. Bu I ve II numaralardaki rüşvet olaylarının, hemen hemen aynı zamanlarda ve birbirlerine paralel olarak yürütüldüğü, kararda da belirtilen, çeşitli delillerden anlaşılmaktadır.

B) Kararın VII ve XII-A/7 bölümlerinde belirtilen, hüviyeti, sicili ve sürekli bir şekilde hizmet gereklerine aykırı davranışları, pek çok belge ile ortada olan ve bu halleri sanık Tuncay MATARACI tarafından da bilindiği mevsuk bulunan, Ali Galip KAYIRAN'ın, Haydarpaşa Gümrük Müdür Vekilliğine ilk defa getirilmesinin de I ve II numaralı rüşvet olayları ile yakinen ilgili olduğu anlaşılmaktadır.

C) Uygulamada, çeklerin üzerine keşide ve vade tarihlerindeki bulunduğu bir olgudur. Ancak, Suat SÜRME'ın de: "Bu gün düzenlediğimiz çeke on gün sonraki tanzim tarihini yazıyoruz. Bir ay vade, yirmi gün vade, iki ay vadeli çek verebiliyoruz (K.7, S.138-140)" dediği gibi, çeklerin üzerindeki tarihler çok zaman gerçeği ifade etmemekte ve kanun nazarında da tarihler önem taşımamaktadır. Kanuna göre çekler ibraz vadelidir. Yani üzerindeki tarihler nazara alınmadan ibraz edildiğinde karşılığının verilmesi gerekmektedir. Bu nedenleri de gözönünde tutarak

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı: 1982/1

ben, I numaralı suçun rüşveti için Suat SÜRME'N'in, Ticaret Bankası Yel-
değirmeni Şubesindeki hesabına ait, numaraları en küçük olan ilk dört
adet çekle otuz milyon lira verdiği kanısını taşıyorum (602407 numaralı
çekle on milyon lira, 602410 numaralı çekle beş milyon lira, 602411 nu-
maralı çekle beş milyon lira, 602412 numaralı çekle de on milyon lira
olarak ödenen paraların I numaralı suç için ödendiği kanısındaım).

D) Salih Zeki RAKICIOĞLU'nun, yalnız Suat SÜRME'N'in değil,
Tuncay MATARACI'nın da çok eski ve yakın arkadaşı olduğu, ilk önce Suat
SÜRME'N'i Ankara ve İstanbul'da arayıp görüştüğü, sonraki tarihlerde de
Tuncay ve Köksal MATARACI'larla Suat SÜRME'N'i görüştürüp anlaştıkları,
Suat SÜRME'N'in rüşvet olarak verdiği çeklerin hepsini RAKICIOĞLU'nun
aldığı, bir kısmını kendi hesaplarına, bir kısmını kardeşinin hesapları-
na yatırıp MATARACI'nın talimatına göre başka hesaplara aktardığı kendi
ifadesi, bankaların kayıtları ve diğer kanıtlarla sabit olduğuna göre;
Suat SÜRME'N'e yakınlığı daha fazla kabul edilse dahi, RAKICIOĞLU'nun,
rüşvet alanında vasıtası olduğundan, Türk Ceza Kanununun 79, 226 ve 213.
maddelerine göre cezalandırılması gerekirdi.

E) Sanıklar Salih Zeki RAKICIOĞLU, Suat SÜRME'N, Rahim MEYDAN,
Şaban EYÜBOĞLU, Soruşturma Komisyonu ve Yüce Divanda belirli bir safha-
dan sonrada olsa, ikrar ve itiraflarıyla gerçeğin ortaya çıkmasına ve
adaletin tecellisine yardımda bulduklarından, cezalarının Türk Ceza
Kanununun 59. maddesine göre indirilmesi gerekirdi.

II- A) III ve IV numaralı suçlarda rüşvet verenler, on milyon
lira ve ikimilyonyediyüzellibin lira verdiklerini ileri sürmüşlersede,
onların ifade, itiraf ve ikrarlarından ancak, III numaralı suçta üçmil-
yonbeşyüzbin liralık, IV numaralı suçta da ikimilyondörtüyüzbin liralık
kısımları çek, banka kayıtları ve diğer delillerle teyit ve tevsik edi-

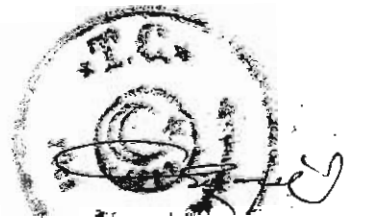
Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı: 1982/1

lebildiğinden bu miktarlardan fazlası hakkındaki hüküm kısımlarına katılmıyorum.

B) Cezada mümasalet (suça uygunluk) esastır. Bu esastan hareketle, Türk Ceza Kanununun 225. maddesinde öngörülen mütəmmim ceza, alındığı veya kendisine taahhüt edildiği sabit olan, para ve menfaatin miktarı ile oranlı, bir para cezasıdır. Halbuki mürteşiye vasıta olan raiş'in, aldığı veya kendisine taahhüt edildiği sabit olmuş, para veya menfaat yoktur. Yani raiş'in kendisine sağlanan belirli ve somut bir menfaatin varlığı sabit değildir. Bu nedenle mürteşi hakkında konulmuş 225. maddedeki mütəmmim ve sağlanacak menfaatle mütənasip para cezasının, raiş'ede uygulanması yolundaki, kararın III, IV, VI ve VII numaralarında belirtilen hüküm kısımlarını haksız ve kanunsuz buluyorum.

C) 4223 sayılı "Kahve ve Çay İnhisarı Kanunu"nun, birinci maddesindeki "çayın yurt içinde satılması devlet inhisarı altındadır"; üçüncü maddesindeki "perakende satışlar yurdun her tarafında aynı fiyatla yapılır" açık hükümlerine aykırı olarak; 440 sayılı Kanunun 23 ve 24., 1497 sayılı Kanun'un 11/18 inci maddeleri ile Bakanlar Kurulu ve Çay Kurumu Yönetim Kuruluna tanınan yetkilerle saptanan fiyatları bir kenara iterek; o fiyatların çok üstünde bir fiyatla satılmasını, yetki ve kanun dışı bir şekilde protokola bağlayarak; sırf rüşvet alanın emrini yerine getiren; mürteşi ve raşilerin haksız ve kanunsuz menfaetlenmelerine yardım eden, bu suretle görevini ağır bir şekilde kötüye kullandıkları sabit olan Salih Zeki GÖKTÜRK ve bilhassa Şahin BALTA'ya kararın III ve IV numaralarında belirtilen suçlarından dolayı Türk Ceza Kanununun 240 inci maddesindeki ceza miktarlarının alt sınırı aşılarak ceza verilseydi, cezada mümasalet (suça uygunluk) kuralına ve adalete daha uygun düşecekti.

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı: 1982/1

III- Sanık Köksal MATARACI'nın, I ve II numaralarda belirtilen rüşvet olaylarındaki eylemleri ve bütün rüşvetlerden aldığı paraları gerek müstakil hesaplarına gerekse sanık Tuncay MATARACI ile müşterek hesaplarına yatırma ve bu hesaplardan çekip müşterek menfaatlerine harcama biçimleri; rüşvetlerin alınmasına muavenet ve müzaharetleri ile suçların ortaya çıkmaması için yaptığı çeşitli eylemler, kararın da muhtelif yerlerinde yeterince açıklanmıştır. Bu hareketleri, kanımca, Türk Ceza Kanununun, 226 ve 65 inci maddelerinin göndermede bulunduğu 213 üncü maddesine göre kendisinin cezalandırılmasını gerektirmektedir. Bu nedenle kararın VIII/F fıkrasına katılamadım.

IV- A) Sanık Tuncay MATARACI'nın:

1) "Gümrük ve İnhisarlar Vekilliği Teşkilât ve Vazifeleri Hakkındaki Kanun"a 6410 sayılı Kanun'la eklenen madde hükmüne,

2) 657 sayılı "Devlet Memurları Kanunu"nun çeşitli maddelerindeki açık hükümlere,

3) Bakanlar Kurulunca 15.1.1974 gün ve 7/7734 sayılı kararlarla kabul edilip 29.1.1974 günlü Resmî Gazetede yayımlanan "Devlet Memurluğuna Atanacaklar İçin Zorunlu Yeterlik ve Yarışma Sınavları Genel Yönetmeliği" hükümlerine,

4) 5.1.1979 gün ve 16510 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan "Gümrük ve Tekel Bakanlığı Gümrük ve Muhafaza Kuruluşları Memurlarınının Atama, Yükselme ve Yer Değiştirme Yönetmeliği"nin çeşitli ve açık hükümlerine aykırı olarak:

5.1.1978'den 16.11.1979 tarihine kadar, Bakanlığın merkez ve taşra teşkilâtına 1972 adet yeni memur atadığı, çeşitli nakiller ve terfiler sağladığı, bu işlemlerin hemen hepsinde de suç işlemeye yönelik planlı ve programlı bir istihdam politikası güttüğü pek çok

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı: 1982/1

belge ve kanıtla sübute crmiştir. Ezcümle :

a) Personel ve Eğitim Genel Müdürünün önerisi; Atama ve Seçme Komisyonunun kararı olmadan hatta bazen aksine öneri ve kararlar olmasına rağmen yalnız kendi imzası ile atama, nakil ve yükselme işlemleri yaptığı,

b) İlk kez memuriyete atananların hemen tümünün bir belediye sınavını kazandıklarını belirten belgelerle işe alındığı, bu belgelerden bir bölümünün sahte olduğu,

c) Memuriyete girişte aranması gereken belgelerin noksan veya sonradan tamamlandığı,

d) Atananların çoğunun, tahsil durumuna göre girebilecekleri derecelerin üstündeki derecelere atandıkları,

e) 18 yaşını tamamlamamış olanların memuriyete alındığı,

f) Bir kısım naklen atamalarda gümrük memurluğuna atama yapıldıktan sonra geldikleri kurumlarda atanmalarının gerçekleştirildiği,

g) Atanan bir kısım memurların sınav kazanmadan memuriyete alındıkları,

h) Naklen gelen veya teşkilât içinde naklen ve vekâleten atanan memurların kötü şöhrete ve sicile sahip oldukları,

i) İlk kez yapılan atamalarda veya nakillerde memuriyet tecrübesi olmayan bir çok kişiye atanmadan çok kısa bir zaman sonra şef, müdür muavini, müdür olarak kadro verildiği; bu görevlerin kendilerine Bakan emri, Bakan mucibi ile tebliğ edildiği,

k) Kadrosuz atamalar yapıldığı,

Belgelerle saptandığına göre, bütün bu işlemlerin "bir suç işleme kararının icrası cümlesinden olarak kanunun aynı hükmünün bir kaç defa ihlal edilmesi" şeklinde tek bir suç sayılması kanımca ola-

Q. Y. Y.

Esas sayısı : 1981/2

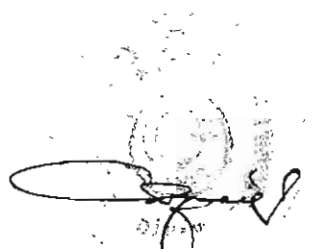
Karar sayısı: 1982/1

naksızdır. Onun için bütün kanunsuzlukların ayrı ayrı üzerinde durulması; suç işleme kararlarına göre gruplandırılması ve kaç adet suç işleme kararı saptanırsa suçlunun o sayıda ceza ile cezalandırılması gerekirdi.

Kararın XII/A-1,2,3,4,5,6 ve 7 numaralı kısımlarına da bu nedenlerle katılamadım.

B) Kararın bilhassa XII/A bölümünde de açıklandığı üzere: "Gümrük ve Tekel Bakanlığı Gümrük ve Muhafaza Kuruluşları Memurlarının atama, yükselme ve yer değiştirme yönetmeliği"nin 18 inci maddesindeki "Kara ve Demiryolu giriş-çıkış kapılarına, o yer il veya ilçe nüfusuna kayıtlı memurlar atanamazlar" hükmüne aykırı olarak ve kaçakçılığa karşı etkin önlemler alınması ve bu arada güneydeki Habur Kapısına dürüst ve namuslu personelden oluşan bir ekibin gönderilmesi için Mersin ve İskenderun Gümrükleri Başmüdürleri ve Bakanlıktaki atama ve yer değiştirme komisyonu tarafından gerekli işlemler yapılırken Bayındırlık eski Bakanı Şerafettin ELÇİ'nin, sanık Tuncay MATARACI'ya suça azmettiren kaçakçılığın önlenmesi için elzem bulunan ekibin teşkiline mani olduğu ve bunlar yerine Habur Kapısına, içlerinde kendi akrabalarında bulunan, Cizre'li Ata ELÇİ, Selman YİĞİT, İsmail SALMAN, Cemal ONURSAL, Necati ÖNÜR, İsmail DEĞER, M. Sait ÖZALP; Midyat nüfusuna kayıtlı Nizamettin ÇELEBİ, Ahmet DAĞDELEN, Gündüz OĞUZ; Nusaybin'li Mehmet Ali ARAS; Silopi doğumlu Hüseyin MULDÜR ve yine Mardin'li Ali ŞİMŞEK isimli kişilerin atanmalarını sağlamak suretiyle, Gümrük ve Tekel eski Bakanı Tuncay MATARACI'nın suçura iştirak ettiği ve böylece Türk Ceza Kanununun 64 ve 240 inci maddelerini ihlal ettiği anlaşılmaktadır.

Bu hususu belirten ifadeler şöyle özetlenebilir:

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı: 1982/1

1) Gümrük ve Tekel Bakanlığı Müsteşarı Teoman YAYIN: "Personel atamaları konusunda çok muhtemelen Şerafettin ELÇİ'nin de isteği olabilir. Odasına gittiğim zamanlarda gördüğüm kişilerden birisi de odur (K.6, S.34)".

2) Müsteşar Yardımcısı Metin YAVUZ: "Habur Kapısında o zamanki Bayındırlık Bakanı Şerafettin ELÇİ'nin de etkili olduğuna, hatta bir kaç defa Tuncay Beyin yanında iken Şerafettin ELÇİ'nin gelip Habur ile ilgili taleplerde bulunduğu muttali olmuştum (K.2, S.131-132)".

3) İskenderun Gümrükleri Başmüdürü Yunus Nadi KURAL: "Habur Kapısının bütün tayinleri zannediyorum Şerafettin ELÇİ'nin tazyiki ile yapılıyordu".

4) Tanık Necati SÖYLER'de detaylı bir şekilde açıklama yaparak bir çok kişinin, Şerafettin ELÇİ'nin aracılığıyla Habur Gümrük Kapısına tayin edildiğini belirtmiş ve "Tahir ÖKTEM, Şerafettin Beye yaptırmıştır. Siyasi yönden, partililik yönden bir bağlantı sorunu olabilir veya daha başka.....(K. 4, S. 326)".

5) Sanık Tuncay MATARACI: "Şerafettin ELÇİ benden bir kaç atama için ricada bulunmuştu. Bana bir iki tayin oraya yaptırdı (K. 1, S. 89)".

6) Bizzat Şerafettin ELÇİ (yukarıda isimleri yazılanları tanıyıp tanımadığı kendisine sorulduğunda): "Bu kişileri tanırım. Çünkü bizim orali bunlar. Bunlardan Ata ELÇİ, Selman YİĞİT, İsmail SADIHAN, Cemal ONURSAL benim ricalarım üzerine tayin edilmiştir."

Demişlerdir.

Başlıca bu nedenlerle Şerafettin ELÇİ'nin, müstakil bir milletvekili ve aynı kabinede bakan olarak etkinliğinde gözönünde tutup hakkındaki, kararın XII-C fıkrasında belirtilen, beraata katılmıyorum.

Çelik

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı: 1982/1

V- A) Kararın XIII-A/1 fıkrasında belirtildiği üzere, Kanun ve Yönetmelik hükümlerine aykırı olarak sanık Tuncay MATARACI, CEMİL TARAKCI isimli arkadaşını, sınavsız, Personel ve Eğitim Genel Müdürünün önerisi ve atama ve yer değiştirme komisyonunun kararı olmadan ilk defa 14.4.1978 tarihinde İstanbul Gümrüklerine memur adayı olarak atamış; adaylık süresi dolmadan Trakya'ya nakletmiş; uzun süreler başarılı hizmetlerden sonra ve ancak üçlü kararname ile atanılabilecek müdür yardımcılığını tedvir ile görevlendirmiş; daha sonra da müktesebi 9 uncu derecede iken 7 inci dereceye yükseltmiş; Danıştay'ın asilde bulunması gereken niteliklerin vekilde de aranması gerektiği yolundaki kararını Başbakanlığın benimseyip buna göre işlem yapılmasını tebliğ etmesine rağmen, 5.4.1979 tarihinde Dereköy Gümrük Müdür Yardımcılığına vekâleten atanmıştır. Cemil TARAKCI, bu görevde iken kısa bir zaman sonra 17.5.1979 tarihinde görevindeki yolsuzlukları nedeniyle tutuklanmıştır.

Bu atama, nakil ve yükseltme işlemlerindeki görevi kötüye kullanmada mevsuk ve müdellel olduğundan beraat kararına katılanıyorm.

B) 440 ve 1497 sayılı Kanunlara göre bir çok bakımlardan özel bir kuruluş olan Çay Kurumunun, Gümrük ve Tekel Bakanlığı ile resmî ve hukukî bağlantıları ve yetkilileri sınırlandırılmış; kamu iktisadî teşekküllerine alınacak işçilerin vasıfları, işe alınma koşulları, bunların yapacakları görevler ve özellikle geçici işçi statüsünde bulunanların yapacakları işler yasalarla, yönetmelik ve tüzük hükümleri ile hukukî ve objektif kurallara bağlanmıştır. Buna rağmen Gümrük ve Tekel eski Bakanı Tuncay MATARACI, DURSUN ALİ ÇIRAKOĞLU isimli, ilkokulu dışarıda bitirmiş hemşehrisini önce Çay Kurumuna bağlı Çay Paketleme Fabrikasına 1.4.1978 tarihinde geçici işçi olarak aldırması; bu kadroda gözükerek ve bir gün bile çalışmadan, Bakanın aynı günlü ikinci bir emri ile

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı: 1982/1

Bakanlıkta görevlendirilmesi sağlanmıştır.

Hiç bir mevzuatla bağdaşmayan bu hileli ve muvazaalı davranışa ek olarak, "adı geçen işçiye Bakanlıkta görevi müddetince günde üç saat fazla mesai verilmesi, bayram günleri ile genel tatil günlerinde de çalışıyor şeklinde gösterilerek tahakkuk yapılması" hususu bizzat Bakan tarafından yazılı olarak Çay Kurumu Genel Müdürlüğüne emredilmiştir (K. 22, S. 472-489). Ayrıca birinci derecedeki bir memurun, hatta bir müsteşarın imkânlarından bile fazla olarak, Bakan sıfatı ile yurt içi ve yurt dışına yaptığı seyahatlere iştirak ettirerek uçak bileti üzerinden, yalnızca seyahat masrafı için Dursun Ali ÇIRAKOĞLU'na 109.497 lira ödeme yaptırmıştır.

Bu eylemleri ile de kanımca Türk Ceza Kanununun 240 ıncı maddesini ihlal etmiştir (Kararın XIII-A/5 inci fıkrasına da katılmadım).

C) Kadrosu ve görevi Petrol Ofisi Genel Müdürlüğünde olan, Gülay ALIŞ isimli bir memuriyeyi, kuruluş yönünden yasal olmıyan, hizmet gerekleri yönünden de herhangi bir ihtiyaç ve zorunluluk bulunmamasına rağmen, tamamen özel nedenlere ve ilişkilere bağlı olarak Gümrük ve Tekel Bakanlığı Özel Kalemünde istihdam ettiği, bu fiili durumu daha sonraki tarihlerde yapılan yazışmalarda resmi bir hüviyete sokmak istediği sabit olan sanık Tuncay MATARACI'nın bu suçundan dolayı da Türk Ceza Kanununun 240 ıncı maddesine göre cezalandırılması gerekirdi (Kararın XIII-A/6 inci fıkrasında katılmıyorum).

VI- Kararın XIII-A/7 ve D fıkralarına karşı muhalefetime gelince:

A) İzmir Yaprak Tütün Bakım ve İşleme Evi Kompleksi, 1976 yılında Bakım Evi (76C030010) ve İşleme Evi (76C030020) adı ile iki kısımda ele alınmış ise de 1977 yılında bu iki kısım birleştirilmiş ve kompleksin idare binaları, ihata duvarları, lojmanları ve bekçi kulübe-

Handwritten signature or mark in the bottom left corner.

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı: 1982/1

sinin yapım işleri 20.1.1977 gün ve 135 sayılı Müdürler Kurulu Kararı ile Aydemir GÖKKAYA'ya ihale edilmiştir.

Kompleksin, birinci ihale dışında kalan, inşaatına ait etüt. ve projeler, teknik elemanlarca ve ilgili ihtisas birimlerince yeniden gözden geçirilmiş; Devlet Planlama Teşkilatının da inceleme ve onayından sonra, Tekel İdaresi Yatırım ve Uygulama Genel Müdürlüğünün teklifi üzerine Müdürler Kurulunca 724 milyon lira üzerinden ihaleye çıkarılması 8.8.1978 gün ve 1627 sayı ile kabul edilmiştir. Bu duruma göre tamamen teknik ve bir ihtisas konusu olan bu işe, politik bir makamı işgal etmekte bulunan Bakanın müdahalesini meşru bir gerekçeye dayandırmak mümkün değildir.

Genel Müdür Orhan ÖZET, Genel Müdür Başyardımcısı Kerim DEMİREL, Yatırım Uygulama Grubu Müdürü Tanzel KURUL, Yatırım Uygulama İnşaat Müdürü Tarhan ÖZGÖKMEN'in ifadelerinden anlaşılacağı üzere (K.2, S.346-356 ve K.3, S.184-220) sanık Bakan Tuncay MATARACI'nın sürekli ve ısrarlı isteği ve baskısı neticesinde, Müdürler Kurulu, aldığı ilk kararını bir hafta sonra 15.8.1978 gün ve 1652 sayılı yeni bir kararla değiştirmek ve kompleks inşaatını, Bakım Evi ve İşleme Evi olarak değil, Bakım ve İşleme Evlerinin her ikisinin bazı kısımlarını sun'i bir şekilde ayırmak ve bir bölümünü ihale dışı bırakmak mecburiyetinde kalmıştır.

Bu suretle; sanık Bakanın Milletvekili olmadan da 11.2.1977 tarihinde kendisinden 25.000 lira aldığı, çok yakın ve samimi ilişkileri bulunduğu, demir ithalatçısı Suat SÜRMEK'den aldığı rüşvet paralarından 25 milyon lirasını kendisine verdiği, onun da hesaplarına karıştırıp gizlediği ve Yıldız Tuğla ve Seramik Sanayii A.Ş.'nin işlerinde kullandığı, banka kayıtları, çekler ve diğer kanıtlarla sabit olan, sanık

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı: 1982/1

Ali YILDIZ, ihaleye girebilmiş ve kompleksin inşaat işini yüklenmiştir. (Sanık Ali YILDIZ, elindeki müteahhitlik karnesi 560 milyon liralık olduğu için -ki bu karnesinde daha sonra, gerçek dışı belgeler ibraz edilerek alındığından Bayındırlık Bakanlığınca iptal edildiği anlaşılmaktadır- kompleks inşaatı bölünmeseydi ihaleye katılamıyacaktı).

B) Sanık Ali YILDIZ, ihaleden sonra da işe zamanında başlayıp inşaatı yürütmemiş; buna rağmen açıp doldurduğu temel kazısı ve imlası için ihale bedelinin yarısını aldıktan sonra 14.3.1980 gününde 8/505 sayılı kararname çıkınca işi tasfiye etmiştir.

C) Kontrol Mühendislerinin Değiştirilmesi Olayı :

23.11.1978 tarihinde bu inşaatın Kontrol Başmühendisliğine Yılmaz İNKAYA, Kontrol Mühendisliğine Tuncay KARANACAK getirildiği halde, aradan 20 gün geçmeden Yılmaz İNKAYA işin başından alınmış, 12.12.1978 tarihinde Tuncay KARANACAK Başmühendisliğe, müteahhit Ali YILDIZ'ın hemşehrısı ve onun şantiye şefi gibi çalıştığı anlaşılan Tefvik ATASELİM'de Kontrol Mühendisliğine getirilmiştir. Bir ay sonra 12.1.1979 tarihinde Tuncay KARANACAK'da işin başından alınarak, bu tarihten itibaren fiilen (nitekim 15.2.1979 tarihli bir yazıya Başmühendis olarak Tefvik ATASELİM imza atıyor), 6.4.1979 tarihinden itibaren de hem fiilen ve hem de hukuken Tefvik ATASELİM Başmühendis ve Kontrol Mühendisi olarak çalıştırılmış; Ancak, Tuncay MATARACI'nın Bakanlıktan ayrılmasından sonra 5.12.1979 tarihinde Tefvik ATASELİM işin başından uzaklaştırılarak tekrar Tuncay KARANACAK inşaatın kontrolü ile görevlendirilmiştir.

Bu değişikliklerin de sanık Tuncay MATARACI'nın ısrarlı isteği, baskı ve müdahalesiyle vuku bulduğu tanıkların açık ve detaylı olarak yaptıkları beyanlardan anlaşılmaktadır: Mevzuat ve şartname esasları-

Yılmaz

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı: 1982/1

nın uygulanmasını titizlikle takip ettiği anlaşılan Yılmaz İNKAYA daha işin ihaleye çıkarıldığında bir "yer gösterme belgesi" dolayısıyla Ali YILDIZ'ın kendisini "tarttığını, denediğini, aksi" görüp beğenmediğini bildirmektedir.

Tekel Genel Müdürü Orhan ÖZET, sanık Tuncay MATARACI'nın: "Kötü muamele yapılıyor. Zamanında istihkak ödenmiyor... zorluklar çıkarılıyor gerekçesiyle Kontrol Mühendislerinin değiştirilmesini istedi..... Tefik ATASELİM'in ismini Bakan verdi müteaddit defa tayinini söyledi" demektedir.

Tanzel KURUL: "Tuncay MATARACI Tefik ATASELİM'i tavsiye etti. Sözleşme daha Sayıştay'da tescil edilmeden Yılmaz İNKAYA'nın değiştirilmesini söyledi."

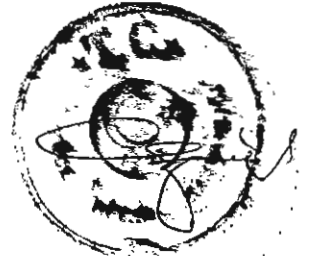
Turan ÖZGÖKMEN'de:"Yılmaz İNKAYA'nın alınması Bakanlıktan talep edildi" beyanında bulunmaktadır (K.2, S. 346-356, K.3, S.145-220, K.5, S.320-322 ve adı geçen tanıkların Yüce Divandaki 13.8.1981 ve 8.9.1981 günlü ifade tutanakları).

D) Ali YILDIZ ve Tefik ATASELİM'in düzenlediği gerçek dışı hak-ediş raporları:

Tekel Genel Müdürlüğü Müfettişi Ahmet BIÇAKCI'nın 1.7.1980 gün ve 44 sayılı raporu ve eki belgelerden:

1) İnşaat Yüksek Mühendisi Doğan GENÇOĞLU, İnşaat Mühendisi Gündoğan SEZGİN, İnşaat Yüksek Teknikeri Ahmet ÖZTÜRK'ün bilirkişi olarak düzenledikleri 11.5.1980 günlü rapora göre: Tekel Genel Müdürlüğü'nün 16.4.1979 gün ve 37089 numaralı yazısında müteahhitlikce düzenlenip idareye verilmesi gerektiği bildirilen "vaziyet planı ve diğer projelerin tanzim edilerek idaremize verilmesi ve bu projeler idaremizce tasdik

Özet

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı: 1982/1

edilinceye kadar da inşaat sahasında hafriyat ve hiçbir imalat yapılmaması" hususu açıkca emredildiği halde Tefvik ATASELİM "tasdikli kazı planının şantiyeye gelmesini beklemeden" 248128 m³ kazı yaptırmıştır ki bunun 124733 m³'ünün tasdikli kazı planı dışında kaldığı saptanmıştır (Bedeli 22.456.139,89 lira etmiş 6.6.1979'da düzenlenen 3 numaralı hakedişle ödenmiştir).

2) Şantiye defterinde, inşaat mahalline getirilen kum ve çakıl miktarının 475 m³ görüldüğü; 11.5.1980 günlü rapora göre de 10.5.1980 tarihine kadar inşaat mahalline ancak 2500 m³ kum ve çakıl getirildiği; buna mukabil hakedişlerde (bilhassa Haziran ve Eylül 1979 aylarında düzenlenen 3 ve 5 numaralı hakedişlerde) Tefvik ATASELİM'in 150.000 m³ kum ve çakılın Turgutlu'dan temin edildiğini belirterek, bunun için 6.000.000 lira temin bedeli, 35.539.500 lira da nakliye bedeli olarak tahakkuk ettirip ödettiği saptanmıştır.

3) 10.5.1980 tarihine kadar dahi demirsiz beton hiç yapılmadığı halde Tefvik ATASELİM düzenlediği hakedişlerde 300 m³, 250 dozlu, demirsiz beton yapıldığını belirterek haksız olarak 203.667 lira bedelin ödenmesine sebep olmuştur.

4) Müfettiş Ahmet BIÇAKCI'nın isteği üzerine görevlendirilen Ege Üniversitesi Yerbilicileri Fakültesi elemanlarından Doç. Dr. Yılmaz SAYAŞCI, Dr. Jeolog Rezzan BIRSOY, Dr. Jeolog Hüseyin YILMAZ'ın bilirkişi olarak, gerek inşaat mahallinde gerekse laboratuvarlarda yaptıkları inceleme ve tahliller sonunda düzenledikleri ve Yerbilimleri Fakültesi Dekanlığının 6.3.1980 gün ve 690 sayılı yazısına ekli raporda: "İzmir Y.T.B. İşletme inşaatı şantiyelerinde bulunan dolgu malzemesinden, Turgutlu ve Işıklar malzemesinin toplam oranı % 10'u geçmez" denmiş olduğu halde Kontrol Mühendisi Tefvik ATASELİM'in düzenlediği,

Q. Yılmaz

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı: 1982/1

bilhassa 3 ve 5 numaralı hakedişlerde 180.000 m³ olarak gösterilen bu dolgu malzemesinin 170.000 m³'ünün Turgutlu'dan (70 km. mesafeden) getirildiği, ancak 10.000 m³'ünün Menemen'den (22 km. mesafeden) taşındığı, bu suretle her m³ dolgu malzemesinin nakliyesi için 102,87 lira yerine 236,82 lira ödendiği; toplam olarak ödenen 41.306.800 liradan yarısından fazlasının gerçek dışı bir şekilde hakedişlere dahil edilerek ödendiği saptanmıştır.

5) Sanık Ali YILDIZ, Yüce Divanda görülen, Sosyal Güvenlik eski Bakanı Hilmi İŞGÜZAR'la ilgili davada da, 13.4.1982 gün ve E.1981/1, K.1982/2 sayılı kararlar, rüşvet vermek ve görevi kötüye kullanmaya iştirakten mahkum olmuştur. O dava dolayısıyla dinlenen tanıklar (şoförler), S.S.K. Eşrefpaşa Hastanesi yeri hafriyatından çıkarılanların bir kısmını, bu Y.T.B. İşletme inşaatı yerine, imlâ için, getirdiklerini söylemişlerdir. (Halbuki Eşrefpaşa'daki hafriyat artıklarını 47 km. uzaklıktaki Torbalı'ya taşıyıp attığını belirterek bunun için 50358013 lira istihkakta S.S.K.ndan aldığı mevsuktur).

E) Milli Güvenlik Konseyince kabul edilen Soruşturma Kurulu Raporunda da belirtildiği üzere: "Tuncay MATARACI, İzmir Yaprak Tütün Bakım ve İşleme Evi Kompleksi ihalesini iki kısma böldürerek Ali YILDIZ'ın ihaleye girmesini sağlamış ve ayrıca Kontrol Mühendislerini değiştirerek karşılığında Ali YILDIZ'ın şirketlerine gayriresmî ortak olmak şeklinde menfaatler elde etmiştir. Sağladığı menfaatlerin rüşvet suçu yönünden, bir unsur olarak, kesin miktarı belirlenemediği içindir ki, aslında bir rüşvet anlaşmasının uygulanması şeklinde tezahür eden bu eylemi, memuriyet görevini kötüye kullanma gibi daha alt düzeydeki bir suç olarak kabul etmek zorunluğu doğmuştur ." (Kendisinin Türk Ceza

Çalış

[Handwritten signature and stamp]

Esas sayısı : 1981 2

Karar sayısı: 1982/1

Kanununun 240 ıncı maddesine göre cezalandırılması gerekirdi).

F) Sanık Ali YILDIZ'da, memuriyet görevini kötüye kullanması için Gümrük ve Tekel eski Bakanı Tuncay MATARACI'yı azmettirdiği ve bu konuda onunla iştirak halinde bulunduğu, gerek aralarındaki ilişkilerden gerekse olayın niteliği ve cereyan şekliinden anlaşılacakla kendisinin Türk Ceza Kanununun 64 üncü maddesi yolu ile aynı Kanunun 240 ıncı maddesine göre cezalandırılması gerekirdi.

VII- Zapt ve müsadere hakkında, Türk Ceza Kanununun, 36 ıncı maddesindeki genel hükme rağmen, 225 inci maddesine de özel bir müsadere hükmü konulmuştur.

225 inci maddenin ikinci fıkrası: "Muhik olmayan bir menfaate hizmet emeliyle" verilen rüşveti (kimin eline geçmiş olursa olsun), rüşvetin (rüşvet verenin) mülkiyetinde (sahipliğinde) görmektedir. Medeni Hukuk ve Borçlar Hukuku da bir iktisadî kıymet, gayrî meşru bir şekilde ele geçirildiğinde, iktisap edilmiş saymaz (lukata ve zaman aşımı ile iktisap hükümleri ve Borçlar Kanununun 65 inci maddesindeki haller hariç). O iktisadî kıymet, gayrî meşru bir şekilde kimin eline ve hesabına geçerse geçsin onun aynî ve mülkiyeti (sahipliği), onu meşru bir şekilde iktisap etmiş olanda kalır. Ancak, rüşvet olarak verileni, meşru bir şekilde ve hüsnüniyetle ele geçirmiş; dolayısıyla onun aynî ve mülkiyetini (sahipliğini) de iktisap etmiş olanlarda bulunabilir. O hallerde rüşvet verilenin aynî ve mülkiyeti (sahipliği) değil, onun karşılığı olarak alınan, rüşvet yerine kaim olur. Aynî ve mülkiyeti, değiştirilmiş olarak dahi, mürteşi, raiş ve diğer gayrî meşru araçlara geçmesi mümkün olmayan; onlardan, zilyetliği, vazulliyetliği, v.s. ninde muhakkak suretle geri alınması gereken rüşvetin, aynî ve

Yıldız

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı: 1982/1

malikiyetini ve zilyetliğini raşide (rüşvet verende) bırakmayıda, Türk Ceza Kanununun 225 inci maddesi, yerinde, uygun ve adil bulmadığından, müsadere edilmesini öngörmüştür. Bu nedenle :

A) Sanık Tuncay MATARACI'nın rüşvet olarak aldığı paralardan 25 milyon lirası sanık Ali YILDIZ'a geçtiği, tanıklar, çekler, banka kayıtları, diğer sanıkların beyanları ve nihayet Yüce Divanda ikrar ve itiraf etmek mecburiyetinde kalan Ali YILDIZ'ın beyanları ile sabit olmuştur. Ali YILDIZ'ın, bu paraları gayri meşru bir şekilde, kurduğu şirketlerin hesaplarına karıştırıp gizlediği, kullandığı da sübute erdiğinden, kararın VIII/B maddesinde belirtildiği üzere, kendisi hapis cezasına mahkum edilmiştir. Bu rüşvet paralarını aldığı, belgelerle mevsuk olmasına mukabil geri verdiği dair kendisinin ifadesinden başka en küçük bir delil bulunamadığı; aksine paranın geri verilmediğine dair tanık ifadeleri bulunduğu gibi olayların akışıda paranın geri verilmediğini gösterdiğinden Ali YILDIZ'daki bu 25 milyon liralık rüşvetin de müsadereye tabi tutulması gerekirdi (Kararın XV/C fıkrasında katılmıyorum).

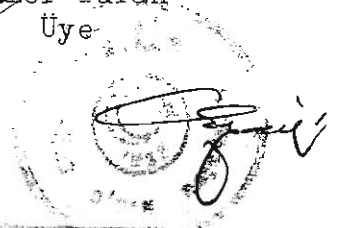
B) Aynı düşüncelerle, sanık Şaban EYÜBOĞLU'nun uhdesinde kaldığı anlaşılan, 12.725.000 lira rüşvet parasından yalnız 2.620.000 lira sının müsaderesine karar verilmesini de yeterli bulmuyorum.

C) Yine aynı düşünce ve gerekçelerle öteki sanıklardan, uhde-lerinde kaldığı sabit olan, rüşvet paralarının müsadere edilmemesini de kanuna, hakka ve adalete uygun görmediğimden kararın XV/E fıkrasına da katılamadım.

VIII- SONUÇ: Başlıcalarını, çok kısa olarak, yukarıda yazdığım nedenlerle, kararın bazı kısımlarına ek ve değişik gerekçelerle katılmıyorum; bazı kısımlarına da karşıyım.

Muammer Turan
Üye

Çelik

YÜCE DİVAN

Esas sayısı : 1981/2
Karar sayısı : 1982/1
Karar günü : 16.3.1982

KARŞIOY YAZISI

1-9.7.1961 tarihli ve 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 147 nci maddesinde, Anayasa Mahkemesi'nin, Bakanlar Kurulu Üyelerini, "görevleriyle ilgili suçlardan dolayı" Yüce Divan sıfatıyla yargılayacağı belirtilmiştir.

Tuncay MATARACI'nın, Amerika'da bulunduğu sırada satın aldığı silâhları, gelirken Türkiye'ye getirmesi göreviyle ilgili bir suç değildir. Saniğin, bu silâhları yurda sokarken, Bakanlık göreviyle ilgili herhangi bir işlem yaptığı, herhangi bir memura bu konuda emir veya talimat verdiği kanıtlanmamış, hattâ ileriye sürülmemiştir. Böyle olunca, Tuncay MATARACI'nın işlediği suç, Bakanlık göreviyle ilgili olmayıp, yurda kaçak silâh getiren herhangi bir vatandaşın (özellikle, diplomatik pasaport taşıdığı için gümrüklerde kolaylık gören herhangi bir Devlet adamının) işleyebileceği suçlardandır.

Bu sebeple, Saniğin, yurda kaçak silâh sokmaktan dolayı, Yüce Divan'da değil, ilgili mahkemede yargılanması gerektiği kanaatındayım.

2- Tuncay MATARACI'nın, hemşehrisi Dursun Ali ÇIRAKOĞLU'nu kanun, tüzük ve yönetmeliklerde yazılı usullere riayet etmeden, Çay Kurumu'na bağlı Çay Paketleme Fabrikası'nda geçici işçi olarak işe aldırıldığı; aynı gün, ikinci bir emirle, kendisinin Bakanlık'ta görevlendirilmesini sağladığı, Bakanlık'taki görevi süresince günde üç saat fazla çalışma yapıyor ve bayram ve genel tatil günlerinde çalışıyor gösterilerek bunlarla ilgili ek ücretlerden faydalandırılması için Çay Kurumu Genel Müdürlüğü'ne emir verdiği, Bakan sıfatı ile yaptığı yurt içi ve yurt dışı seyahatlara adigeçeni iştirak ettirip, kendisine, seyahat masrafı olarak büyük meblâğlara varan ödemeler yaptırdığı; bu suretle, adigeçen hemşehrisini himaye maksadıyla görevini kötüye kullandığı, dosya münderecatına ve

Özler

[Signature]

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı : 1982/1

toplanan delillere göre sabit olduğundan, Sanığın Türk Ceza Kanunu'nun 240 ıncı maddesine göre cezalandırılması gerektiği kanaatındayım.

3- Türk Ceza Kanunu'nun 225 inci maddesinin ikinci fıkrasında "Muhik olmayan bir menfaate hizmet emeliyle rüşvet veren kimselerin mahkûm olacakları cezalardan başka vermiş oldukları rüşvetin müsadere-sine de hükmolunur" denilmektedir.

Tuncay MATARACI'ya "muhi olmayan" sebeplerle rüşvet verildiği yapılan yargılama sonunda sübuta ermiş, rüşvet alan Tuncay MATARACI ile kendisine rüşvet verenlerin mahkûmiyetlerine hükmedilmiştir.

Sanık Ali YILDIZ'ın bu rüşvet paralarından yirmibeş milyon lira-lık bir kısmını ticarî hesapları içinde gizlediği de sabit görülerek, Türk Ceza Kanunu'nun 296. Maddesi'ne göre cezalandırılmasına karar ve-rilmiştir. Duruşmaların devamı sırasında, Yüce Divan kararıyla üzerine tedbir konulan bu yirmibeş milyon liranın "ele geçmediği"nin kabulüne imkân görmüyorum. Para, Türk Ceza Kanunu'nun 36. Maddesi'nde yazılı suç âletleri v.s. gibi aynıyle değil, misliyle de ele geçirilmiş olabilir. Sanık Ali YILDIZ'ın yirmibeş milyon liraya karşılık ibraz ettiği aynı değerdeki teminat mektubu üzerine tedbir konulmuş olması, haklı olmayan bir sebeple verilmiş bulunan rüşvet parasından bir kısmının ele geçiril-diğinin açık bir delilidir.

Bu itibarla, sanık Ali YILDIZ'ın, üzerine tedbir konulmuş bulu-nan yirmibeş milyon liralık banka teminat mektubu karşılığının müsadere-sine karar verilmesi gerektiğinden, bu teminat mektubunun serbest bira-kılarak tedbirin kaldırılması yolundaki karara katılmıyorum.

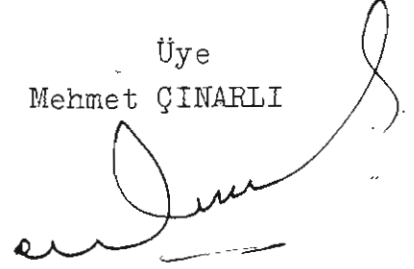
4- Yukarda açıkladığım gerekçelerle, Şaban EYÜBOĞLU'nun uhdesin-de kaldığı anlaşılın rüşvet parasının tamamı ile öteki sanıkların uhde-lerinde kaldığı sabit olan rüşvet paralarının müsaderesine karar ve-

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı: 1982/1

rilmesi ve sanıkların mal varlıkları üzerine konulmuş olan tedbirin, ödeme gerçekleşinceye kadar devam ettirilmesi lâzım geldiğini düşündüğünden, Yüce Divan kararının bu düşünceme ters düşen bölümlerine de katılmıyorum.

Üye
Mehmet ÇINARLI

YÜCE DİVAN

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı: 1982/1

Karar günü : 16.3.1982

KARŞIOY YAZISI

1- Gümrük ve Tekel eski Bakanı Tuncay MATARACI'nın Çay Kurumu'na çay kutusu imalatını üstlenmiş olan Rahim MEYDAN'dan rüşvet olarak aldığı on milyon lira ile demir ithalatçısı Suat SÜRME'N'den aldığı rüşvetin kırkyedi milyon beşyüzbin liralık kısmını, kendi adına açtırdığı banka hesaplarında gizlemek ve aldığı talimata göre başkalarına intikal ettirmek suretiyle adı geçenin bunlardan istifadesini temin ve hükümetçe yapılacak soruşturmayı yanlış yola sevkettiği sabit görülerek Türk Ceza Kanunu'nun 296. maddesine göre cezalandırılan Halil İbrahim DEMİR'in, Bakan tarafından kendisine verilen para ve çeklerin, verildikleri tarihte bunların iki ayrı rüşvet suçu ürünü olduğunu bildiği hususunda yeterli ve inandırıcı delil yoktur. Bu itibarla; hükmolunan cezanın Türk Ceza Kanunu'nun 80. maddesi gereğince artırılmasına,

2- Suat SÜRME'N'in babası tarafından 1975 yılında getirtilen ve tarife pozisyonuna uyumsuzluğu nedeniyle ithaline izin verilmeyerek Haydarpaşa liman sahasında tutulan ve daha sonra idarece tasfiyesi kararlaştırılmış bulunan yaklaşık 2.000 ton demirin, hurda adı altında gümrükten çekilmesini temin için Tuncay MATARACI tarafından Suat SÜRME'N'den alınan ve Yüce Divanca sübuta kabul olunan otuz milyon liralık rüşvet olayında, sanık Köksal MATARACI'nın, ağabeyine yapılan rüşvet teklifi ve onun talimat üzerine, rüşvet veren Suat SÜRME'N ve aracısı Salih Zeki RAKICIOĞLU ile buluşup görüşerek anlaşmaya varılmasını sağlamak, rüşvetin bir kısmını bizzat almak suretiyle rüşvet alanın aracı olarak olaya karıştığı yeterli ve inandırıcı delillerle sabit ve fiili Türk Ce-

Qda

Esas sayısı : 1981/2

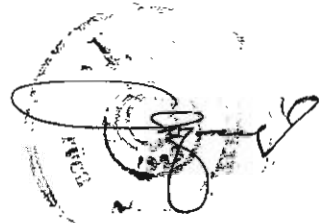
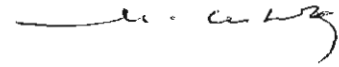
Karar sayısı: 1982/1

za Kanunu'nun 226 ıncı maddesi delaletiyle aynı 213/2 ve 65 inci maddelerine ~~muas~~ iken, adı geçenın Türk Ceza Kanunu'nun 296 ıncı maddesine göre cezalandırılmasına,

Karşıyım.

Üye

Mahmut C. CUHRUK

YÜCE DİVAN

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı : 1982/1

Karar günü : 16.3.1982

KARŞIOY YAZISI

16.3.1982 günlü, Esas:1981/2 ve Karar:1982/1 sayılı Karar'ın azınlıkta kaldığım bölümlerine ilişkin karşıoylarının gerekçeleri aşağıda belirtilmiştir:

1- TCK'nun 4055 sayılı Yasayla değişik 80. maddesinin açık ifadesine göre; "Bir suç işlemek kararının icrası cümlesinden olarak kanunun aynı hükmünün birkaç defa ihlâl edilmesi, muhtelif zamanlarda vâki olsa bile" bir suç sayılmaktadır.

Yasanın aynı hükmünün birden fazla ihlâli biçiminde beliren eylemler, bir suç işlemek kararına bağlı olarak gerçekleştiği takdirde, anılan maddenin buyurucu hükmü gereği olarak, "bir suç"un oluştuğu kabul edilecek ve bu suçtan dolayı verilecek ceza "altıda birden yarıya kadar" arttırılacaktır.

TCK'nun 80. maddesinin 4055 sayılı Yasayla değiştirilmesinden önce, madde metninde, müteselsil suçun manevi ögesi olarak "aynı kasdı cürmi" den söz edilmiş olmasına rağmen, yapılan değişiklikle bu öge "bir suç işlemek kararı"na dönüştürülmüş, maddi unsuru belirleyen "kanunun aynı hükmünün birkaç defa ihlâl edilmesi" biçimindeki ibare ise aynen muhafaza edilmiştir.

Bu durumda; "kanunun aynı hükmünü" ihlâl eden eylemlerin birbirinden ayrı ve bağımsız olarak tekevvün etmesi ve her eylemin başlıbaşına bir suçu oluşturması gerektiğinde kuşku yoktur. Her biri ayrı "kasdı cürmi"den kaynaklandığı halde, bu oluşumda tek olan, aynı olan, işlenen suçları birleştirip bütünleştiren ve "bir suç" sayılmasını gerektiren etken, aynı suçu defaatle işlemeye yönelik genel iradenin, niyetin ifadesi mesabesindeki "suç işleme kararı"dır ve bu karardaki birliktir, bütünlüktür.

Qyar

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı : 1982/1

Dosya içeriğine göre:

1975 yılından beri Haydarpaşa Gümrüğünde bekleyen ve Yurda sokulması yasalara uygun olmadığından ithaline müsaade edilmeyen yaklaşık ikibin ton demirin "hurda adı altında" çekilmesini temin için otuzmilyon lira rüşvet aldığı sabit olan sanık Tuncay MATARACI ile;

Söz konusu demirlerin Yurda sokulmasını sağlaması karşılığında Tuncay MATARACI'ya otuzmilyon lira rüşvet verdiği sübuta eren sanık Suat SÜRME'N'in ve;

Bu olayda, Tuncay MATARACI ile Suat SÜRME'N arasında yapılan rüşvet anlaşmasında Suat SÜRME'N'in aracısı olduğu sabit olan sanık Salih Zeki RAKICIOĞLU'nun, daha sonra;

Aynı yasa hükmünü "birkaç defa" ihlâl etmek amacıyla önceden oluşturulup uygulama alanına aktarılan "bir suç işlemek kararı" çerçevesinde, bu kez, sanık Suat SÜRME'N tarafından Yurtdışından getirilecek demirlerin Yurda sokulmasında kolaylık sağlanması için nitelikçe aynı suçları ikinci defa işledikleri anlaşılmaktadır.

Bu durumda, demir ithalâtçısı olan sanık Suat SÜRME'N'in Yurtdışından getireceği demirlerin Yurda sokulmasında her türlü kolaylığın gösterilmesi karşılığında toplam olarak seksendörtmilyonbeşyüzbin lira rüşvet aldığı sabit olan sanık Tuncay MATARACI ile;

Sözü edilen demirlerin Yurda sokulması için Tuncay MATARACI'ya toplam olarak seksendörtmilyonbeşyüzbin lira rüşvet verdiği sübuta eren sanık Suat SÜRME'N'in ve;

Bu olaya da Suat SÜRME'N'in aracısı sıfatıyla katıldığı sabit olan sanık Salih Zeki RAKICIOĞLU'nun;

Her iki rüşvet olayı nedeniyle ortaya çıkan, "ayrı kasdı cürmî" lere bağlı ikişer eylemi mevcut olduğu halde, bu eylemlerin, "bir suç işlemek kararının icrası cümlesinden olarak" kanunun aynı hükmünü ikişer

Salih

Esas sayı : 1981/2

Karar sayı : 1982/1

kez ihlâl etmiş bulunmaları karşısında "bir suç" sayılmaları gerekmektedir.

3.4.1975 günlü ithal müsaadesi gereğince 1975 yılı içinde sanık Suat SÜRME'N'in babası Şeref SÜRME'N tarafından Batı Almanya'dan getirtilen ve ithali yasalara uygun olmadığı için çekilemeyen, bu nedenle Haydarpaşa Limanında bekletilmekte olan ve tasfiyesi zorunlu bulunan 1.999.385 Kg. demirin kurtarılması konusunda Salih Zeki RAKICIOĞLU'dan yardım isteyen sanık Suat SÜRME'N'in:

"Mesele 1975 senesinde gelen hurda ile başlamıştır... Tuncay MATARACI, o tarihte, hurda olan malların verilmesi diye Haydarpaşa Gümrüğüne yazı yazdı... Bu iş olmayınca başka ithalât yapmamız söz konusu oldu. Bu da hurda ithalâttır. 73.03 pozisyonuyla yapacağımız ithalâttır..." biçimindeki ifadesi (K.6, S.316-339);

Durumu Tuncay MATARACI'ya intikal ettiren ve ondan olumlu cevap alan sanık Salih Zeki RAKICIOĞLU'nun:

"...Suat'la İstanbul'a geldiğinde görüştüm. Kendisi de konuyu bana tekrarlayarak, (MATARACI'dan rica etsek de bize yardımcı olsa) şeklinde teklifte bulundu... Bu vesileyle MATARACI'ya durumu intikal ettirdik. O da (tamam, bakalım) dedi. Yazılar yazıldı... (Hurda işi tamamdır) dedi... Birkaç gün daha bekledik... Geliş ve gidişinde, (Ne oldu bizim iş, ne oldu hurda işi) diye devamlı bizi baskı altına soktu. Ben de hurda işinin olmadığını söyledim. (Nasıl olur? olmaz öyle şey. Hurda işi tamamdır, bitmiştir, biz işimize bakalım dedi)... Suat'a sorduğumda (Hurda işini halledemedik, olmadı) şeklinde bana malûmat verdi.. Bunun üzerine MATARACI ile muhatap olduk. O zaman MATARACI bize (Bırakın ne hurda işi, buradaki hurdadan ne olur, başka demir memir getirin de para kazanalım. Bu fırsat bir daha ele geçmez) dedi... Suat da, (bende olan permiler çoktur. Senin de muhitin vardır. Permi toplayalım

Osman

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı : 1982/1

ve dışarıdan demir ithal edelim) dedi... Bunun üzerine konunun Tuncay MATARACI ile ilgisinin ne olduğunu sordum, bana, (çok eskiden beri Gümrükte bana taktılar, güçlük çıkartılıyor, Gümrükte muamelelerin rahat ikmal için MATARACI bize yardımcı olsun) dedi. Bunu MATARACI'ya aktardık. O da kabul etti... MATARACI bize, Suat'ın beyanına göre, üstünlük tanıyacak ve buradaki Müdür'e, İzmit'teki, Derince'deki Müdür'e söyleyecek ve muamelelerimizi rahat yapacaktık. Bizim söylediklerimizi MATARACI kabul etti..." şeklindeki sözleri (K.6, S.166-193);

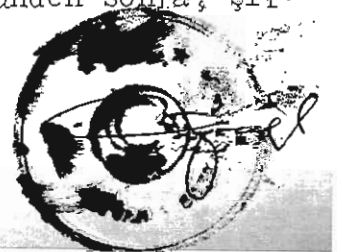
Sanık Tuncay MATARACI'nın, demir ithalâtında, Suat SÜRME'N'in işlerine yardımcı olması hususunda İzmit Gümrükleri Başmüdüğü Erdiñç ÖZERMAN'a telefon ederek talimat vermesi, bilâhare Başmüdüğü İstanbul'a Tarabya Otelindeki özel dairesine ve Ankara'ya Bakanlığa çağırarak bas-
kı yapması;

San soruşturmada sanık Suat SÜRME'N'in de:

"Tuncay MATARACI, demir getirmemizi, böyle bir fırsatın ele geçmeyeceğinden bahsetmiştir. Benim de ötedenberi Gümrük İdarelerinde çekmiş olduğum sıkıntılar, haksız yere uğraşlarım, birtakım Gümrük yetkili memurlarının bana karşı hasımca ve kasıtlı davranışlarından milyonlara varan bir çok kayıplarım olmaktaydı... Bunların karşısında Tuncay MATARACI'nın böyle bir teklifiyle karşılaşınca, çekmiş olduğum sıkıntıları da gözönüne alarak, bana bu konuda yardımcı olmasını rica ettim... Ve kendisi belli bir miktar istedi. Önce bana çok pahalı gelen bu miktar üzerinde tartışma yaptık. Bilâhare bu miktarı bırakarak ayda belli bir miktara dönüştürdük..." demesi (D.T. S.309-310) karşısında, bu ifadeler ile bunların Gerekçeli Karar'a aktarılan ayrıntıları, öteki ifadeler, tanıkların açıklamaları ve konuya ilişkin tüm belgeler birlikte değerlendirildiğinde:

1976 yılında ölen Şeref SÜRME'N'i ve onun ölümünden sonra, şir-

Şeref

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı : 1982/1

ketlerinin ve mallarının idaresini SÜRMEŒEN ailesinin en büyüğü olarak üstlenen sanık Suat SÜRMEŒEN'i yakından tanıyan; sanık Tuncay MATARACI'nın da hemşehrisi ve yakın arkadaşı olan sanık Salih Zeki RAKICIOĞLU'nun girişimiyle, zaman zaman biraraya gelen sanıkların, gelişen ilişkiler içinde, "Para kazanalım... Bu fırsat bir daha ele geçmez" parolasından hareket ederek, özellikle, demir ithalâtından yarar sağlamayı amaçlayan ortak bir karar oluşturdıkları, "kanunun aynı hükmünü" defaatle ihlâl etmeye yönelik işbu karar uyarınca işe başladıkları, eylemlerine yön veren bu düşünce sistemi ve suç işleme plânı çerçevesinde sanık Tuncay MATARACI'nın TCK'nun 213/1. ve 225/1., sanık Suat SÜRMEŒEN'in ise aynı Yasanın 220. ve sanık Salih Zeki RAKICIOĞLU'nun da TCK'nun 226. maddesi delâletiyle bu Yasanın 220. maddesini ikişer kez ihlâl ettikleri kesinlikle ortaya çıkmaktadır.

Böylece, 1975 yılından beri Haydarpaşa Gümrüğünde bekletilen ve yasal koşulları gerçekleşmemiş olması nedeniyle ithâl işlemleri tamamlanamayan yeni ve kullanılmamış demirlerin, hurda niteliği izafe edilmek suretiyle kurtarılması için işlenen suçlarla;

Dış ülkelerden deniz yoluyla getirtilecek demirlerin, İzmit ve Derince Gümrüklerinden, her türlü kolaylık ve geçiş üstünlüğü sağlanarak Yurda sokulmalarını amaçlayan suçlar;

Çeklerin tanzim ve tahsili ile ilgili işlemlerin nitelikleri, bu çeklerin alınıp verilmesinde, Tuncay MATARACI'ya ve onun direktifiyle yakınlarına aktarılmasında izlenen yöntemler, sonuçta bütün çeklerin belli odaklarda toplanmış ve doğrudan sanık Tuncay MATARACI'nın tasarruf alanına intikal etmemiş olması, rüşvet sözleşmelerinin zamanı ve uygulanma biçimleri, iki rüşvet sözleşmesi arasında, yeni bir suç işleme kararının karinesi sayılacak uzunca bir zaman aralığının bulunmaması, râşi ve mürteşî ile raiş'in her iki olayda pozisyonlarını değiştirmemiş

Q. J. K.

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı : 1982/1

olmaları karşısında, müteselsil suçun tipik örneğini oluşturmaktadır.

Hüküm fıkrasının I ve II numaralı kesimlerinde yer alan rüşvet suçlarının, ayrı suç işleme kararlarına ve kasdı cürmilere bağlı olarak, birbirinden ayrı ve bağımsız iki suçu oluşturduğu kabul edilmek suretiyle yapılan uygulamaya bu nedenlerle katılmamaktayım.

Belirtilen hususlar ve hükmün dayanağını teşkil eden iki rüşvet sözleşmesinden başka bir sözleşmenin mevcut olmaması, tarafları râşi ve mürteşi olan rüşvet sözleşmeleri gereğince vaad ve taahhüt edilen menfaatlerin taksitlere bağlanması ve aylık ödemeler biçiminde yerine getirilmesi keyfiyetinin ise rüşvet sözleşmelerinin sayısını arttırmaması karşısında ikinci rüşvet suçunun kendi bünyesinde teselsül ettiği de düşünülemezdir.

2- TCK'nun 80. maddesinin, aslında, maddi ve manevi öğeleri bakımından her biri başlı başına bir suç teşkil eden, ancak, bir suç işlemek kararına bağlı olarak tekevvün eyledikleri için "bir suç" sayılan aynı nitelikte eylemlerle ilgili hükümleri içermekte olduğuna yukarıda ayrıntılı olarak işaret edilmiştir.

Sanık Tuncay MATARACI'nın Rahim MEYDAN'dan aldığı onmilyon ve Suat SÜRME'N'den aldığı kırkyedimilyonbeşyüzbin lirayı, kendi adına açtığı paravan banka hesaplarında gizlemek suretiyle failin bu cürümden istifadesini temin ve hükümetçe yapılacak soruşturmayı yanlış yola sevk ettiği sabit olan Halil İbrahim DEMİR hakkında, TCK'nun 80. maddesi uyarınca uygulama yapılmasını gerektiren yasal koşullar oluşmadığı halde, TCK'nun 296. maddesi gereğince hükmedilen cezada aynı Yasa'nın 80. maddesine dayanılarak altıda bir oranında arttırma yapılması, anlam ve içeriği daha önce belirlenen TCK'nun 80. maddesi hükümlerine uygun düşmemektedir.

Okun

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı: 1982/1

3- TCK'nun 225/1. maddesinin, "Vazifesini ihlâl eden veya ihlâl le tasaddi eyleyen" mürteşi için hükümlenilecek asıl ceza yanında ve bu cezadan ayrı olarak uygulanmasını öngördüğü, "alınan paranın veya taahhüt olunan menfaatlerin" miktar veya değerinin beş katı oranındaki ağır para cezasına ilişkin yaptırımın fer'î failler, özellikle memur olmayan fer'î failler hakkında uygulanmasına olanak yoktur.

Gerçekten, anılan maddenin birinci fıkrası, yalnız, görevlerini kötüye kullanarak rüşvet alan memur failler için hükmedilecek ağır para cezasından söz etmekte, fer'î failler, özellikle, memur olmayan fer'î failler hakkında herhangi bir kural içermemektedir.

Rizespor Kulübüne bin, Anadolu Basın Birliğine ise yüz ton çay tahsisini ve bu çayların 4223 sayılı Yasa'ya aykırı olarak perakende satış fiyatının üstünde bir fiyatla satılmasını sağlamak için yapacağı çeşitli yardımlar karşılığında Kulüp yöneticileri sanıklardan onmilyon, Anadolu Basın Birliği Rize Şubesi yetkilileri sanıklardan da kırkmilyon yediyüzellibin lira rüşvet alan sanık Tuncay MATARACI'nın aracısı olarak bu suçlara katıldığı sabit olan ve fakat memuriyet sıfatı bulunmayan, üstelik mürtesinin vasıtası ve onun fer'an zimethalfi olarak, râşi'den para almamış, bir vaad veya taahhüt kabul etmemiş bulunan sanık Koksâl MATARACI, keza;

Emekli Jandarma Astsubayı Harun GÜREL'in İpsala Gümrük Müdürlüğüne atanması için Abuzer UĞURLU, Uğurcan ELMAS ve Harun GÜREL'den toplam olarak onmilyondokuzyüzyirmibeşbin; Haydarpaşa Gümrük Müdür Vekilliğine atanmasından kısa bir süre sonra tutuklanması nedeniyle vekâlet görevinden alınan ve bilâhare açığa ihraç olunan Ali Galip KAYIRAN'ın tekrar Haydarpaşa Gümrük Müdürlüğüne atanması karşılığında Ali Galip KAYIRAN, Yusuf YAMAN ve Mustafa OZSOY'dan toplam olarak dokuzmilyonüçyüzbin lira rüşvet alan sanık Tuncay MATARACI'nın vasıtası olarak bu suçlara katıldığı sübuta eren ve fakat memuriyet sıfatı bulunmayan, üstelik mürtesinin aracısı ve onun fer'an zimethalfi olarak, râşi'den para almamış, bir vaad veya taahhüt kabul etmemiş bul

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı : 1982/1

Şaban LYÜBOĞLU hakkında, TCK'nun 225/1.maddesine dayanılarak, ayrıca ağır para cezasına hükmolunması yolundaki uygulamayı da bu nedenlerle benimsememekteyim.

4- Ceza türlerini soyut ve genel olarak, her suç için hangi tür cezanın ne miktarda verilebileceğini de soyut ve özel olarak saptayan yasa koyucu, uygulama evresinde, başka bir deyişle cezanın somut olarak tayin edilmesinde mahkemelere geniş ölçüde takdir yetkisi tanımış bulunmaktadır. Bununla birlikte mahkemelerin, uygulamada, suçun ağırlığı ya da hafifliği yanında failin kişiliğini, suça ve suçluya bağlı öteki etkenleri de gözden uzak tutmamaları, böylece, aşağı ve yukarı sınırlar arasında, suçun objektif ağırlığı ile failin sübjektif durumuna uygun, adil bir ceza tayini cihetine gitmeleri, cezanın suçlunun kişiliğine uydurulması ve ferdileştirilmesi yolunda tüm olanakları kullanmaları kaçınılmaz bir zorunluluktur. Bu yöntemin, cezanın genel önleme etkisinden, uyarıcılık ve caydırıcılık niteliğinden yararlanılmasındaki rolü gerçekten çok büyüktür.

Hükmün I ve II numaralı kesimlerinin A, B, C bölümleri, III ve V numaralı kesimlerinin A ve B bölümleri, VI numaralı kesiminin A, B, C, D, E bölümleri, VII numaralı kesiminin C, D bölümleri ve VIII numaralı kesiminin B bölümü bu açıdan değerlendirildiğinde, örneğin, karar tarihinden yıllarca önce işlenmiş bulunan rüşvet suçlarından dolayı uygulama yapılırken, TCK'nun 213/1. ve 220. maddelerinde yer alan cezaların aşağı sınırlarının yasa koyucu tarafından esasen yüksek tutulduğu, 213/2. maddesinde yazılı ağır sonuçların doğması halinde bile bu sınırın sadece bir yıl aşıldığı, TCK'nun 220. maddesinde ise ceza miktarının, "kanun ve nizama vukubulan muhalefetin derecesine ve istenilen şeyin kısmen veya tamamen yapılmış olup olmamasına" göre saptanması gerektiğine bililtizam işaret olunduğu gözönünde tutularak...

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı : 1982/1

lümlelerde cezalandırılan tüm sanıkların kişilikleri, sabıkasız ve temiz geçmişleri, suçun işlenmesinden önceki yaşam biçimleri, Yüce Divan huzurundaki tutum ve davranışları, tahsil durumları, içtimai mevkileri de değerlendirilmek suretiyle sonuca ulaşılması ve kararda, takdir ölçülerinin isabetle seçilip kullanıldığını kesinlikle belirleyen açıklamalara da yer verilmesi gerekirken bu hususun tam olarak yerine getirilmediği gözlenmektedir.

Sanıkların kişiliklerinin olumlu yönlerini açıklıkla ortaya koyan somut nedenler karşısında, örneğin, Anadolu Basın Birliğine çay tahsisi ve Ali Galip KAYIRAN'ın tekrar Haydarpaşa Gümrük Müdürlüğüne atanması ile ilgili suçlarda ve VIII. kesimin A bölümünde kimi suçlular için yapıldığı gibi, temel cezanın, uygulanan maddelerde yazılı cezaların alt sınırları esas alınarak saptanmasında; bu cezaların suç teşkil eden fiillere ve faillerin kişiliklerine uydurulması, suçla ceza arasında adil ve ölçülü bir denge kurulması, özellikle cezaların ferdileştirilmesi bakımından ve kamu yararı açısından herhangi bir sakınca bulunmadığı sanılmaktadır.

5- TCK'nun 89. maddesiyle uygulama alanına konulan ve 647 sayılı Yasanın 6. maddesiyle kapsamı genişletilen "Cezaların tecili"ne ve 647 sayılı Yasanın 4. maddesinin öngördüğü "Kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezalar yerine uygulanabilecek ceza ve tedbirler"e ilişkin hükümler, cezanın ve infazın suçlunun kişiliğine uydurulmasını ve ferdileştirilmesini amaç edinen, bundan dolayı cezalar ve ıslah sistemi içinde hem bu sistemi, hem de birbirini tamamlayan iki önemli müesseseyi oluşturmaktadır.

İlgili maddelerde öngörülen objektif ve subjektif koşulların gerçekleştiği durumlarda, hükmedilen cezaların yerine getirilmesini,

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı : 1982/1

belli süre için, şartlı olarak geri bıraktıran ve deneme süresi içinde yeni bir suç işlenmesi halinde, hükümlülüğün "esasen vâki olmamış" sayılmasını, aksi takdirde, yerine getirilmesi geri bırakılan cezanın yeniden işlenen suçun cezasıyla birlikte çektirilmesini gerektiren erteleme müessesesi ile "suçlunun kişiliğine, sair hallerine ve suçun işlenmesindeki özelliklere göre" kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezaların, kabahatlerde hafif ve cürümlerde ağır para cezasına ya da 647 sayılı Yasa'nın 4. maddesinde yer alan tedbirlerden birine çevrilmesi müessesesinin başlı başına varlığa sahip iki ayrı müessese durumunda bulunmaları, koşullar elverişli ise, bu müesseseleri düzenleyen hükümlerin ayrı ayrı uygulanmasına engel teşkil etmemektedir.

Ceza müeyyidesi failin kişiliğine uygun olarak saptandıktan ve hükmedilen kısa süreli hürriyeti bağlayıcı ceza 647 sayılı Yasa'nın 4/1. maddesine göre hafif ya da ağır para cezasına çevrildikten sonra, objektif ve subjektif tüm koşulların gerçekleşmiş olmasına rağmen bu cezanın, isteğe aykırı olarak, ertelenmemesi, suçluyu, deneme süresi içinde yeni bir suç işlememesi halinde yararlanacağı yasal hak ve olanaklardan yoksun bırakma sonucunu doğuracaktır.

Ceza türleri ile süreleri ve yaşamlarından soyutlanamayacak kişisel durumları elverişli olan sanıklar hakkında hükmedilen cezaların çektirilmesinde kamu yararı görülmemesi, yargısal şahsileştirme müessesesi olarak erteleme müessesesinin yasallaştırılmasına neden olduğuna göre; yasal şartların oluştuğu ve istemin reddi için haklı yasal nedenlerin bulunmadığı durumlarda mahkemelerin kendiliklerinden de erteleneye karar vermeleri kamu yararının gereği sayılmalıdır.

Rizespor Kulübüne çay tahsisini ve tahsis olunan çayların 4223 sayılı Yasa hükümlerine aykırı olarak perakende satış fiyatının üstünde bir fiyatla satılmasını temin etmek suretiyle görevlerini kötüye kullan-

Zahip

[Signature]

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı : 1982/1

dıkları sabit olan sanıklar Şahin BALTA ile Salih Zeki GOKTÜRK ve;

Anadolu Basın Birliğine çay tahsisi olayında da aynı suçu işlediği sübuta eren sanık Şahin BALTA hakkında, TCK'nun suç tarihlerinde yürürlükte bulunan 240. maddesinin "cezayı hafifletici nedenlerin bulunması" haline ilişkin fıkrasına ve "suçluların kişiliklerini ve suçların işlenmesindeki özellikleri" önkoşul olarak benimseyen 647 sayılı Yasa'nın 4/1. maddesine dayanılarak hükmedilen ve tazminat kabilinden olmayan ağır para cezalarının, bu kez de, yine suçluların kişilikleri, geçmiş halleri, ahlâki temayülleri, yaşları, işleri, hayattaki başarıları, tahsil ve kültür durumları gözönünde tutularak ve haklarında olumsuz bir kanı oluşmasına alverişli herhangi bir bilgi ve belgenin de elde edilememiş olması nedeniyle ertelenmesi gerektiği kanısını taşımakta olduğum için "erteleme isteklerinin reddine" ilişkin çoğunluk kararlarına katılmadım.

6- Olağan yargılama makamları arasında yer alan ve belli suçların ve kişilerin daha iyi yargılanmaları amacıyla kurulan özel mahkemelerden biri olan Yüce Divan, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 147. ve 44 sayılı Yasa'nın 20/3. maddelerinde yazılı kişileri "görevleriyle ilgili" suçlarından dolayı yargılamakla görevli ve yetkili kılınmış bulunmaktadır.

"Görev ile ilgili suçlar" deyiminin; "görev sırasında işlenen" ve "görevden doğan" suçları kapsayan bir içerik taşıdığına kuşku yoktur. İlgililerin "görev suçu" niteliği taşımayan suçları nedeniyle Yüce Divan'da yargılanmaları bu bakımdan olanaksızdır.

Konuya bu açıdan yaklaşıldığında; resmî ziyaret için gittiği Amerika Birleşik Devletleri'nden dönüşünde, Yurda, birden çok ateşli silâh sokmak suretiyle 6136 sayılı Yasaya aykırı harekette bulunduğu

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı : 1982/1

kabul edilen Tuncay MATARACI'nın, bu suçu, oluşumu bakımından, sanığın olay tarihinde taşımakta olduğu Bakanlık sıfatından kaynaklanan "görev ile ilgili bir suç", başka bir anlatımla, "görev sırasında işlenen" veya "görevden doğan" bir suç olarak nitelendirilememektedir.

Bakanlar Kurulu Üyeleri şahsî suçlarından dolayı Yüce Divan'da yargılanamayacaklarına göre, anılan davaya bakılması, Yüce Divan yönünden şahıs itibariyle yetki kuralдарını düzenleyen Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 147. ve 44 sayılı Yasa'nın 20/3. maddelerine aykırı düşmektedir.

7- Sanık Tuncay MATARACI hakkında, Rizespor Kulübüne bin ton, Anadolu Basın Birliğine ise yüz ton çay tahsisinin ve çayların 4223 sayılı Yasa'ya aykırı olarak perakende satış fiyatının üstünde bir fiyatla satılmasının temini için yapacağı çeşitli yardımlar karşılığında, kulüp yöneticileri Paşali AİAMAN ile Nuri AKBULUT'tan onmilyon, Anadolu Basın Birliği Rize Şubesi yetkililerinden de ~~ikimilyon~~ yediyüzellibin lira rüşvet aldığı sabit kabul edilerek uygulama yapılmış ve işlenen suçun TCK'nun 213/1. maddesini ihlâl ettiğinde ihtilâfa düşülmemiş ise de:

Rizespor Kulübünde yönetici olarak görevli sanıklar tarafından verildiği kabul edilen rüşvetin üçmilyonbeşyüzbin liralık; Anadolu Basın Birliği Rize Şubesi yetkilileri olan sanıklar tarafından verildiği kabul edilen rüşvetin ise ikimilyondörtüyüzbin liralık kesimleri çek'ler, banka kayıtları ve öteki belgelerle kanıtlanmış olduğundan, bu husus nazarı itibara alınmadan, TCK'nun 225/1. maddesine dayanılarak yapılan uygulama sırasında, ağır para cezalarının, üçmilyonbeşyüzbin liralık çek ile toplamı ikimilyondörtüyüzbin lira olan çeklerin beş katı üzerinden hesaplanması gerekirken, bu cezanın saptanmasında, an-

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı : 1982/1

milyon ve ikimilyonyediyüzellibin liralık değerlere itibar edilmesi çoğunluk kararına katılmama bu yönden engellemiştir.

8 - Sanık Salih Zeki RAKICIOĞLU'nun uhdesinde kaldığı anlaşıl-
lan yirmiüçmilyonbeşyüzbin lira tutarındaki rüşvet parasının TCK'nun
225/2. ve 36. maddeleri gereğince müsaderesine, ödeme tamamlanıncaya
kadar malvarlığı üzerindeki tedbirin devamına ilişkin çoğunluk kararına
katılmayışımın nedenleri Hüküm Fıkrasının XV numaralı kesiminin B bölü-
münde yeterince açıklanmış bulunduğundan orada yazılı hususların ayrıca
yineleneğine gerek görülmemiştir.

Üye

Necdet DARICIOĞLU

YÜCE DİVAN

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı : 1982/1

Karar günü : 16.3.1982

KARŞIOY YAZISI

1- Dosya münderecatına göre, Sürmen Firmasına ait demirlerin yurda sokulması için, sanık Tuncay MATARACI ile sanık Suat SÜRMEŃ arasında yapılan rüşvet anlaşmasının oluşmasına "mürteşi" Tuncay MATARACI'nın vasıtası olarak katıldığı anlaşılan sanık Zeki RAKICIOĞLU'nun, bu sahnın fer'an zimethali sayılarak hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 226. maddesi delâletiyle aynı Kanununun 213/1. ve 65. maddelerinin uygulanması gerektiği;

2- Türk Ceza Kanununun 225/1. maddesi ile "Vazifesini ihlâl veya ihlâle tesaddi eyliyen mürteşiye hükmolunacak asıl cezadan maada aldığı paranın veya taahhüt olunan menfaatlerin miktar veya değerinin beş misli kendisinden ağır para cezası olarak alınır." Biçiminde tedvin olunan mütemmim cezanın uygulama koşulları birlikte değerlendirildikce, bu madde de yer alan ağır para cezasının sadece asli fail olan mürteşiye hükmolunması gerektiği anlaşıldığına göre, raiş olarak rüşvet suçuna katıldıkları kabul olunan sanıklardan Köksal MATARACI ve Şaban EYÜBOĞLU haklarında işbu maddenin uygulanmasında isabet bulunmadığı;

3- Sanık Tuncay MATARACI ile sanık Suat SÜRMEŃ arasında yapılan rüşvet anlaşmasına mürteşi Tuncay MATARACI'nın vasıtası olarak katıldığı dava dosyasında mevcut delillerle zahire çıkan sanık Köksal MATARACI'nın, adigeçen mürteşi'nin fer'an zimethali sayılarak hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 226. maddesi delâletiyle aynı Kanununun 213/1. ve 65. maddeleri gereğince ceza tayin edilmesi icap ederken, eyleminin Türk Ceza Kanununun 296. maddesinde yazılı suçu oluşturacağı şeklinde değer-

Q

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı : 1982/1

lendirildiği;

4- Sanık Tuncay MATARACI'nın Cemil TARAKCI isimindeki kişiyi Derreköy Gümrük Müdür Yardımcılığına ataması işleminin, kayırma kastı ile ve mevzuatta gösterilen usul ve esaslara uyulmamak suretiyle yapılmış olduğuna dair dava dosyasında yeterli delil bulunduğu halde, aksi kanaatle bu suçtan beraetine karar verildiği;

5- Sanık Tuncay MATARACI'nın, Rizespor Kulübüne bin ton çay tahsisine ilişkin olarak bu kulüp yöneticilerinden Paşali ALAMAN ve Nuri AKBULUT'tan on milyon lira rüşvet alması suçunun işleme şekli, mahiyeti ve sanığın hareket tarzı nazarı itibara alındıkta, cezanın alt sınırının aşılması için bir neden bulunmadığı;

6- Anayasa'nın 147. maddesine göre Bakanlar, görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan'da yargılanırlar. Bu itibarla Yüce Divan'ın görevi sadece sanıkların sıfatı ile değil ayrıca bu kimselerin suçları bakımından da sınırlıdır. Burada önemli olan ve üzerinde durulması gereken husus, "görevleriyle ilgili suç" deyimi olmaktadır. Yüce Divan'ın görevi, belli kişilerin "görevleriyle ilgili suçları" işlemiş olmaları şartına bağlandığına göre, dava konusu olayda sanık Bakanın, Bakanlık görevi ile işlenen suç arasında illiyet bağının mevcut olup olmadığının saptanması gerekmektedir. Sanığa isnat olunan eylem ise, resmi ziyaret için gittiği Amerika Birleşik Devletlerinden dönüşünde yurda birden çok ateşli silâh sokmak suretiyle 6136 sayılı Kanuna aykırı harekette bulunmaktadır. Yurt dışına çıkan herkesin işliyebileceği suçu işleyen sanık Bakan'ın bu eylemi ile Bakanlık görev ve yetkisi arasında illiyet bağının varlığı düşünülemediği gibi olayda Bakanlık görev ve yetkisinin kötüye kullanıldığına dair bir delil ve karinede bulunmadığı cihetle, sözü edilen suça ilişkin davaya Yüce Divan'da bakılamıyacağı görüşü ile çoğunluk kararına bu nedenlerle katılmıyorum.

Üye
Seryet TUZUN

YÜCE DİVAN

Esas sayısı : 1981/2

Karar sayısı : 1982/1

Karar günü : 16.3.1982

KARŞIOY CEREKÇEM

Yüce Divan kararının, karşıoy kullandığım bölümlerinde çoğunluk görüşüne katılmama gerekçelerimi olaylara ve hüküm dizisine uyarak belirtiyorum :

1- Sanık Suat SÜRME'ın, Haydarpaşa Gümrüğü'nde bekletilen hurda demirlerden ayrı olarak yurtdışından getireceği ve durumu kararda ayrıntılarıyla açıklanan demirlerin yurda sokulmasında sağlanacak olanaklarla kolaylıklar karşılığında sanık Tuncay MATARACI'nın aldığı ikinci rüşvette aracılık yapan Salih Zeki RAKICIOĞLU'nun, Tuncay MATARACI'nın eski arkadaşı olduğu, Bakan olunca yakın ilişkiler içinde bulunduğu, Tuncay MATARACI'nın elverişli ve yatkın tutumuna dayanarak Suat SÜRME'ı arayıp bularak konuyu görüştüğü, olanak ve kolaylık sağlama koşullarıyla bunların karşılıklarını tartıştığı, çekleri kabulü, hesap açtırıp Tuncay MATARACI'nın istediği kişilere ödemelerde bulunduğu, belgelerle tanık ve ilgililerin birbirini doğrulayan sözleriyle doğrulanmıştır. Olayların akışı, dosya içeriğinin tümü ve bu tür olayların yapılarıyla sanıkların olaylardaki yerleri karşısında Salih Zeki RAKICIOĞLU'nun rüşvet alanın aracısı olduğunun kabulüyle Türk Ceza Yasası'nın 226. maddesi yoluyla 213/1. maddesi gereğince cezalandırılması uygun olurdu.

2- Sanık Tuncay MATARACI'ya Sanık Harun GÜREL'in İpsala Gümrük Müdürlüğü'ne atanması ve bu görevde tutulması karşılığında sanık Şaban EYÜBOĞLU aracılığıyla 250.000.-TL rüşvet verdiği kanıtlanan sanık Abuzer UĞURLU'ya özel bir neden ve gerekçeye dayanmadan, varsa, eyleminin değişik, ağır yönünü göstermeden ve kanımca böyle bir durum olmadan alt sınırı aşılıarak ceza takdiri uygun değildir.

Ömer

Esas Sayısı : 1981/2

Karar Sayısı: 1982/1

3- Sanık Tuncay MATARACI'nın sanık Suat SÜRME'nden aldığı rüşvetlerden 25 milyon TL.ni ticarî hesaplarında gizlemek için başvurduğu yol ve yöntemlerle rüşveti alış ve dağıtış biçimleri, eylemlerinin dizi biçiminde birkaç kezde, olduğu yüzleştirme tutanağı, görüşme defteri, Köksal MATARACI'ya verdiği vekâletname, ikrarı ve inkârı çelişkili ve dönüşlü anlatımlarıyla ortaya çıkan, böylece bir suç işlemek kararının uygulanmasında yasa hükmünü birkaç kez çiğnediği savı kanıtlarla doğrulanan sanık Ali YILDIZ hakkında ayrıca, Türk Ceza Yasası'nın 80. maddesi uygulanmalı idi.

4- Sanık Tuncay MATARACI'nın, resmî ziyaret amacıyla gittiği Amerika Birleşik Devletleri'nden yurda dönerken birden çok ateşli silâh alması, getirip yurda sokması, başlangıcından sonuna değin, göreviyle ilgili olmayan özel nitelikte bir eylemdir. Sifatından yararlanarak alıp getirdiğinin kabûlü olanaksızdır. 6136 sayılı Yasaya aykırı davranışın Bakanlık göreviyle ilişkisini kurmak hukuksal güçlükler taşımaktadır. Bu nedenle, konunun Yüce Divan'ın görev dışında kaldığı kanısındayım.

5- Sanık Tuncay MATARACI'nın İzmir Yaprak Tütün Bakımı ve İşleme Evi Kompleksi yapımının ihalesini ikiye böldürdüğü ve yükleniciyi koruyup yararlandırmak amacıyla kontrol mühendisi Yılmaz İNKAYA'nın değişmesini sağladığı belgeler, tanık sözleri, olayların akışı, birbiriyle bağlantısı ve dosya içeriğiyle doğrulandığından görevini kötüye kullanmaktan cezalandırılması için yeterli kanıt bulunmaktadır.

6- Sanık Ali YILDIZ'ın, yukarıda 5. sırada açıklanan karşıoy nedeni görevi kötüye kullanma eyleminde, sanık Tuncay MATARACI'yı azmettir-

Qiduo

Esas Sayısı : 1981/2

Karar Sayısı : 1982/1

diği, belgeler, işlemler, ilişkiler, tanık sözleri ve dosya içeriğiyle kanıtlandığından Türk Ceza Yasası'nın 64/2 ve 240. maddeler gereğince cezalandırılması uygun olurdu.

7- Sanık Halil İbrahim DEMİR'in rüşvet parasıyla aldığı saptanan, böylece paranın yerine geçtiği, alınan rüşvetin tümüyle arsaya dönüştüğü anlaşılan arsa ortada iken rüşvetle ilgisi bulunmayan özel hesabındaki paranın zoralımı hukuka ve yasa kurallarına aykırı düşmektedir. Verilip alınan rüşvetin, gerçekte somut biçimde, özü ve niteliği değişmeden, olduğu gibi elkonulmasıyla zoralımı gerekir. Rüşvetin eklendiği paradan ancak rüşvet oranındaki zoralınabilir. Rüşvet parasının kullanımında alınan taşınır ya da taşınmaz malın rüşvetin sonradan bunlara dönüştüğü sayılarak zoralımı, yürürlükteki yasa kuralları karşısında olanaksızdır. Yakalama ya da aynen bulma durumunda para ve taşınır mal olan rüşvetle, rüşvet olarak verilip alınan taşınmaz mallar zoralınabilir. Arsanın rüşvet parasıyla, rüşvet konusu olarak (arsanın kendisi rüşvet olarak) alınma durumunda bulunursa zoralınabilir.

8- Sanık Salih Zeki RAKICIOğLU'nun üzerinde kaldığı kabul edilen rüşvet artığı para, somut olarak yakalanmamış paraya elkonulmamıştır. Rüşvet belgelerinin (çekler) karmaşık trafiği adıgeçen sanığın aracılıkla başlayan etkinliği kanıtlanmış, savunmalar doğrulanmamıştır. Ancak, rüşvet paralarını tam dağıtamadığı, üzerinde kaldığı benimsenip borçlusu sayılarak rüşvet artığı tutarında tedbirin sürdürülmesi ve malvarlığının zoralımı yukarıda 7. sırada özetlenen nedenlerle doğru değildir. Yargıtay'ın bu konudaki kararları da görüşümü doğrulamaktadır. Zoralımın hukuksal ve yasal koşullar oluşmadığından, buna aykırı düşünceyle alınan karara karşıyım.

Üye

Yekta Güngör ÖZDEN

[Handwritten mark]